

Bonsai: Potten en schalen

Een bonsai en zijn schaal moeten altijd een goede balans hebben. Daardoor is de selectie van een schaal zeer belangrijk.

De meeste potten en schalen komen uit Azië, Japan en China zijn de grootste producenten. Goede potten en schalen worden uit hoogwaardige klei op hoge temperatuur gebakken, daardoor zijn ze vaak winterhard. Goede schalen zijn vaak gestempeld op de bodem door de pottenbakker.

Het onderstaande verhaal gaat hoofdzakelijk over display potten en schalen, niet over trainingpotten.

Tips voor de aanschaf:

- De bonsai pot of schaal moet groot of diep genoeg zijn om je boom gezond te houden.
- Een pot of schaal moet minimaal 1 drainagegat in de bodem hebben. Grotere en ook duurere schalen hebben meerdere drainagegaten en verankeringgaten.
- Een schaal van 30x20cm moet minimaal 2 afwateringgaten hebben van 25mm of groter
- Als je van plan bent om een dure schaal te kopen, dan kun je ook beter de boom meenemen. Je kunt natuurlijk ook een foto maken van je boom en de maten van de boom opmeten. Soms kun je meerdere foto's maken van de verschillende seizoenen (herfstkleur, vruchten, bloemen) De belangrijke maten van de boom zijn: hoogte en breedte van de boom, ook de stamdikte net boven wortels is een belangrijk maat.
- Koop alleen een schaal of pot voor bomen die volledig gevormd zijn of tenminste bijna volledig gevormd zijn. Koop geen schaal om er later een passende boom bij te maken of kopen.
- De bodem moet vlak zijn, zodat er nooit water in blijft staan.
- Tik voorzichtig op de pot, een pot met een 'onzichtbare' barst zal een dof geluid maken. Een goede hardgebakken pot zonder barst geeft een helder geluid.
- Check ook op een vlak oppervlak of de pot niet 'wiebelt'

De belangrijkste aspecten voor een goede schaal:

- Het formaat: breedte, diepte en hoogte van de schaal
- Het karakter van de boom en schaal: vrouwelijk of mannelijk
- De vorm: rond, ovaal, rechthoekig, vierkant, zeskant, enz.
- De potrand en -voet
- De kleur(en)
- Geglazuurd of ongeglazuurd, mat of glanzend
- De structuur: Ruw, beschilderd, met figuren, enz

Belangrijk: een pot mag nooit de aandacht afleiden van een boom.

De uiteindelijke keus voor een schaal of pot wordt ook bepaald door je eigen smaak, niet alleen door regeltjes en tips !

Bonsai: Potten en schalen

Formaat:

De algemene regels m.b.t. het formaat van je schaal

- **Lengte** (linkerzijde-rechterzijde): Bij hoge bomen is breedte van de schaal 2/3 van de hoogte, bij brede bomen is de schaalbreedte 2/3 van breedte.
- **Diepte** Basis regel; Een pot moet ongeveer zo diep zijn als de diameter van de stam, net boven de wortels.
  - Een ondiepe schaal benadrukt de lengte van een slanke boom.
  - Een boom die breder is dan hoog staat mooier in een ondiepere schaal
  - Een diepere schaal zorgt er voor dat een boom jonger lijkt, dat uiteraard niet de bedoeling is.
  - Voor bepaalde soorten is het verstandig om een grotere, diepere schaal te kiezen, bijvoorbeeld Wilg, Wisteria of fruitbomen
- De **breedte** (voorzijde-achterzijde) moet iets smaller dan de grootste takken die er boven groeien.

- Voor bossen, cascade, literati enz. gelden andere regels m.b.t. de afmetingen.
- Voor grote potten gebruik je ook grote Akadama korrels
- Ondiepe potten moet je in de zon vaker water geven, door het grotere oppervlakte zal het water sneller verdampen

Het karakter van je boom en je schaal:

De meeste bomen hebben een zwaar/mannelijk of een licht/vrouwelijk karakter of beide karaktertrekken. Je schaal of pot moet een bijpassend indruk achter laten. Een rechte forse formeel opgaande boom moet een schaal hebben die rechthoekig is en geen tere indruk maakt.

De definitie van mannelijke of vrouwelijke karakter in een boom of schaal is moeilijk te omschrijven. Hieronder staan een aantal trefwoorden, die mogelijk helpen:

Karakter	Japans	
Mannelijk	Shin	Stoer, robuust, formeel opgaand, rechthoekig
Vrouwelijk	Gyo	Slank, sensueel, gebogen vormen, rond, licht

Mannelijk / zwaar		Vrouwelijk / licht		Man./Vrouw
Boom	Schaal/pot	Boom	Schaal/pot	Schaal/pot
Krachtige indruk Sterk tapse stam Ruwe schors Hoekige takken Dood hout Dikke stam Vol loof Zware wortels Formeel opgaand Vaak Den, Conifeer	Diep Hoekig Sterke potrand Rechte hoeken Forse voeten Overstaande lip Donkere kleur	Delicaat / verfijnd Sensuele bewegingen Lichte loofpartijen Weinig tapse stam Vaak Acer's, Literati	Ondiep Ronde vormen Convex Ovaal Delicate voeten Schuine hoeken Lichte kleur	Rechthoekig met ronde hoeken Trommelpot

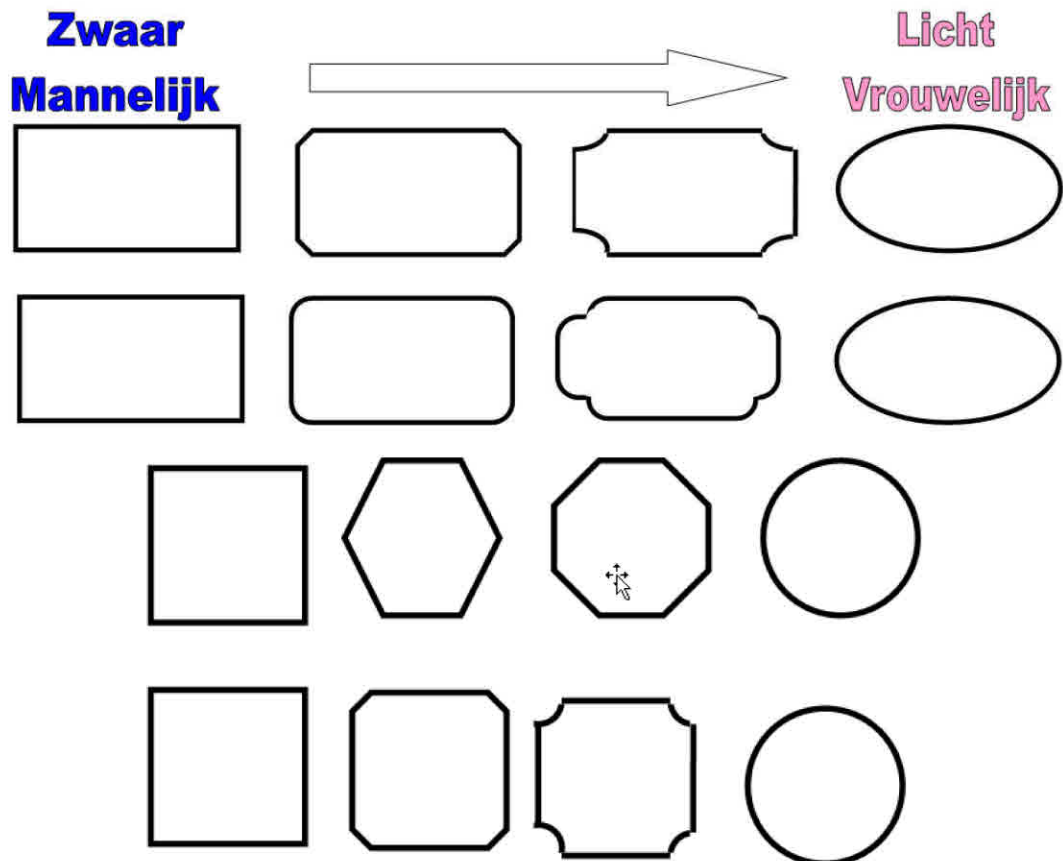
Bonsai: Potten en schalen

Vorm:

De vorm van de pot moet passen bij de stijl en karakter van je boom.

(Zie tabel 'boomstijlen' voor details)

De vorm geeft een schaal ook een zware/mannelijke karaktertrek (bijv. een Vierkant schaal) of een lichte/vrouwelijke indruk (bijv. een ronde schaal) Door de hoekige effecten van een boom af te zwakken, door bijvoorbeeld afgeronde hoeken, kun je het zware karakter lichter maken.

Kleur:

De indruk die je boom maakt moet ook worden weerspiegeld in de kleur en oppervlakte van je pot. Het heeft zowel een decoratief, als psychologisch effect.

De kleur moet passen bij een of meerdere opvallende karaktertrekken van je boom:

- een opvallende stamkleur: rood, wit of lichtgrijs
- de kleur van je loof: rood blad of een felle herfstkleur
- de kleur van je bloesems of vruchten

Je hebt de keuze uit een contrasterende kleur of een gelijkende kleur.

Contrasterende kleur: Je selecteert een kleur van de andere zijde van het kleurenspectrum. Bijvoorbeeld een Roze bloem = Groene pot

Bonsai: Potten en schalen

Gelijkende kleur: Als je boom een opvallende kleur heeft, bijvoorbeeld een licht grijze stam, dan kan je pot een grijze kleur hebben.

Als je boom een zeer veel loof heeft, dan vermijdt die kleur. Anders is die kleur te overheersend. Een boom met veel groen en een groene pot is 'overkill'

- Een donkere kleur zal in de volle zon warmer worden dan lichte kleuren, daardoor moet je vaker water geven.
- Felle kleuren zijn voor de meeste bonsais ongeschikt. Gebruik liever de **gematigde** kleuren.
- Felle en heldere kleuren en rijk gedecoreerde kleuren zijn wel geschikt voor bomen in Mame en Shohin formaat.
- Een bruine, grijze of terracotta kleur past bij bijna alle bomen, zowel groenblijvers, als bladverliefers.
- Selecteer geen kleur die past bij je tuin, maar het moet passen bij je boom.

Geglazuurd of ongeglazuurd:

Je hebt de keuze uit geglazuurd en ongeglazuurd, beide zijn leverbaar in mat en glanzend

	Kleur	Glazuur	Structuur	
	Zwaar (Mannelijk)	Donker	Ongeglazuurd	Ruw
		Donker	Ongeglazuurd	Glad
		Donker	Glazuur (mat)	Glad
		Licht	Ongeglazuurd	Glad
		Licht	Glazuur (mat)	Glad
Licht (Vrouwelijk)	Licht	Glazuur (glans)	Glad	

- Voor bijna alle bomen voldoen ongeglazuurde schalen, maar voor groenblijvers zijn ongeglazuurde schalen het meest geschikt
- Voor bladverliefende bomen kun je soms ook geglazuurde schalen gebruiken
- De binnenzijde van een schaal moet niet geglazuurd zijn. De wortels zullen niet verankeren aan de pot.
- Alleen Suiban potten (=water schalen) zijn geheel of gedeeltelijk aan de binnenzijde geglazuurd.
- Matte glazuur wordt onder zeer hoge temperaturen gebakken, daardoor zijn ze vaak betere kwaliteit. Ook zijn ze niet zo opvallend als de glanzende glazuren
- Een matte finish past beter bij oude bomen

De potrand en -voet:

De potrand moet passen bij je boom; een dunne stam en een dikke potrand gaan niet samen.

- De hoek
- Bolle of holle kanten
- Decoratieve strepen of uithollingen
- Uitstaande lip (randen)
- Zware lip (randen)

